

Polnohospodárov stojí každá chyba veľa

Článok bol uverejnený v regionálnych novinách Pokrok vo Veľkom Krtíši 16. júna 2020.

Na konci mája sme písali o tom, že polia v našom okrese vykvitli pestrými farbami. Vo veľkej miere za to mohli najmä žiarivo žlté kvety repky olejnej. Práve tejto plodine sa niekoľko týždňov vedú búrlivé debaty o výhodách a nevýhodách jej pestovania. K téme sa pred časom v krátkosti vyjadril aj Ing. Boris Hrdlička, predseda predstavenstva AGD Senné. Ten nám odpovedal najmä na otázky týkajúce sa nedostatku vlhky, no ako povedal, sucho v súčasnosti nie je najväčší problém poľnohospodárov.

Na nasledujúcich riadkoch vám prinášame reakciu Ing. B. Hrdličku na súčasnú situáciu v poľnohospodárstve. „V médiách, ale aj v najvyšších kruhoch sa začína boj proti súčasným poľnohospodárom a spôsobom ich hospodárenia. Problémom je veľkosť podnikov, výber pestovaných plodín, zníženie veľkosti pestovania monokultúr na maximálne 30 hektárov, vznik rodinných fariem a pod. Mám obavy, že toto sme už raz prežili a trvalo nám tridsať rokov, kým sme sa z toho spamätali,“ naznačil problémy predseda AGD Senné v máji. Verí, že kompetentní nespravia druhýkrát rovnakú chybu, a preto napísal otvorený list.

„A dosť. Už ma to prestáva baviť. Tridsať rokov sa pohybujem medzi poľnohospodármi. Za tie roky som prešiel postupným vývojom od zamestnanca v končiacom socialistickom družstve, cez člena bez vplyvu na fungovanie, až po vlastníka s konečným rozhodovaním, ale stále je to o tom istom - o boji s niečím, čo v podstate ani nesúvisí s prácou poľnohospodára.

Keď niečo skazí príroda, to beriem, časom to iste vynahradí späť. Naučil som sa neriešiť veci, ktoré neviem ovplyvniť. Keď si ma neváži môj obchodný partner, zmením obchodníka. Ak to nepomôže, zmením produkt. Všetko má však svoje hranice. Myslím si, že po toľkých rokoch - aj lepších aj horších - viem, a možno mám aj morálne právo hodnotiť vznikajúcu situáciu v poľnohospodárstve. Robiť chyby je ľudské, ale dvakrát tú istú? Rušiť niečo, čo funguje len preto, že sused má inú predstavu? To čo sa momentálne deje, je pokus o návrat do minulého storočia.

Z jednej strany hovoríme o voľnom trhu, na druhej strane nie sme ochotní akceptovať, keď je niekto v niečom úspešný. Zatiaľ robí zmenu v tíme s tým, že vymením najlepšieho hráča, asi nie je to pravé. Na Slovensku je to tak, že do poľnohospodárstva sa rozumie každý a každý vie, ako to má fungovať. Všetko na svete podlieha vývoju. Tak prečo nie sme ochotný akceptovať, že hospodárenie na pásoch pôdy ako sa hospodáril pred osemdesiatimi rokmi je za nami? Pred 100 rokmi sa na Slovensku nevyrábali autá a dnes sme najväčší výrobcovia na svete. Prečo automobilkám štát nediktuje, aké autá má vyrábať a aký počet, veď mnohonásobne prekračujeme našu sebestačnosť. Repka je pre poľnohospodára plodina, ktorá mu zabezpečuje fungovanie aj v období, keď sa štát správa macošsky. Je pravda, že repka je nosnou plodinou veľkých, ale zároveň aj úspešných, lebo repka sa nepestuje so založenými rukami, práve naopak. Repku môže pestovať len ten, kto je ochotný investovať peniaze a svoj čas. Na druhej strane je to jedna z mála plodín, kde nefunguje čierny trh, čím má štát istotu zdanenia celej produkcie.

Hospodárime v ťažkých podmienkach, ale jedno, čo sme sa naučili je, že bez pôdy to nepôjde a každá chyba nás stojí veľa. Keby som bol presvedčený, že repka nepatrí na naše polia, už dávno ju nepestujeme. Každý, kto chodil do školy (a nemusí to byť poľnohospodár) sa učil, že základom pestovania plodín je osevný postup založený na striedaní plodín. Pestovať akúkoľvek plodinu v monokultúre bez striedania je hazard s pôdou. Žiaden dobrý hospodár to nerobí. Až na „malých“, ktorí to majú zlegalizované dokonca aj Európskou úniou.

Pri osevnom postupe existuje dobrá a zlá predplodina. Repka je jednoznačne dobrá. Zaraduje sa medzi dve obilniny a hlavne je plodinou, ktorá obohacuje pôdu o ubúdajúci uhlík, ktorý je základ humusu, ktorý je nositeľom úrodnosti pôd. Pre našu firmu je repka riešenie ťažkej poľnohospodárskej situácie. Je to plodina, ktorú nie je problém po zbere úrody predať a ktorá sa nikdy nepredáva za ceny pod naše výrobné náklady, napr. na rozdiel od mlieka, mäsa a mnohokrát aj pšenice. Pestujeme ju na výmere 100 ha. Nechápem vyjadrenia, ktoré sa objavujú v tlači, lebo u nás sa repka už roky teší veľkej pozornosti včelárov. Každoročne prisúvajú včelstvá ku kvitnúcim porastom.

Ďalším problémom tejto doby sú veľkosti polí. Nás sa to až tak netýka, pretože v našom kraji veľkosť parciel málokedy presahuje deklarovaných 30 ha, ale aj tak je to nezmysel striktno určiť veľkosť parciel. Pred 80 rokmi bol priemer obrábaných polí 1500 m², teraz EÚ určuje minimálnu výmeru 1 ha (10 000 m²). Kde asi budeme o dvadsať rokov? Ale to asi súčasné vedenie nezaujímá.

Pokus o zmenu spôsobu hospodárenia na Slovensku sa konal po roku 1990, a to s minimálnym úspechom. Dotačne boli zvýhodnený SHR ale drvivá väčšina hospodárov to postupne zabalila. Už vtedy bol ten problém, že o hospodárenie sa nezaujímali mladí ľudia. V tejto dobe je málokto ochotný pracovať dennodenne bez možnosti voľna. Zamestnanec má nárok na dovolenku a nie je problém ho nahradiť. Ale čo spraví malý farmár? Smola - bude pracovať. Jediná zmena, ktorá je pre poľnohospodárov dobrá, je zmena vo vedení na PPA a pripustenie toho, čo sme už tvrdili dlhé roky - že korupcia odčerpáva z poľnohospodárstva veľké peniaze. Ale čaká nás ešte dlhá cesta, kým na obidvoch stranách budú odborníci, ktorým rovnako záleží na budúcnosti poľnohospodárstva. Ale jedno viem, že bez diskusie to nepôjde.“

Minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Ján Mičovský pred takmer mesiacom uviedol, že produkcia repky olejnej 2,5-násobne presahuje potrebu Slovenska. „Je to plodina, ktorá podporuje niečo, čo s výživou, toľž so zdravou výživou obyvateľstva, nemá vôbec, ale vôbec nič spoločné. Preto ja osobne, ale nejde o môj osobný názor - ide o potrebu všetkých obyvateľov Slovenska, som presvedčený, že produkcia tejto plodiny je symbolom doby, ktorá musí odísť do minulosti,“ podčiarkol. Minister by chcel podporiť mladých, malých či stredných producentov, ktorí budú pestovať plodiny, ktoré by sa mali dostávať na stoly občanov. Emil Macho, predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory má na túto tému iný názor. „Sme v roku 2020 a návrat k extenzívnej forme pestovania nie je síce nereálny, ale v takom prípade si pripravme ako republika poriadne veľký balík peňazí, aby na vidieku ešte vôbec niekto ostal hospodáriť a podnikať. Nedokážeme konkurovať v rámci samotnej Európskej únie, nie to ešte konkurovať Južnej Amerike, Číne atď. A pokiaľ si niekto myslí, že zahraničný obchodný reťazec bude kupovať dvoj či trojnásobne drahšie naše produkty, sme na veľkom omyle. Slovenské potravinárske subjekty by o tom vedeli dlho rozpráva,“ hovorí predseda SPPK.

Repka olejná

Kapusta repková pravá (iným názvom repka olejná) sa pestuje pre svoje olejnaté semená využívané najmä na výrobu olejov, používaných v potravinárstve aj technike alebo ako krmivo. V osevnom postupe má repka olejná svoje nezastupiteľné miesto, v zdravom osevnom postupe by jej malo byť 12,5 až 15 %. Podľa Eurostatu sa repka na Slovensku pestuje na 8 % poľnohospodárskej pôdy, podobne to je aj v okolitých krajinách. Slovenská produkcia tejto plodiny tvorila len 2,5 % podielu jej produkcie v celej EÚ.

Podľa poľnohospodárov je to jedna z najlepších predplodín, má významné protierózne účinky a je významná medonosná plodina. Úhyn včiel pri pestovaní repky často spôsobuje absencia komunikácie medzi poľnohospodárom a miestnym včelárom. Na rovnakej ploche sa táto plodina pestuje raz za trištyri roky. Na jej pestovanie sa neposkytujú viazané platby a na jej pestovanie nie je poskytovaná ani

štátna pomoc (napr. zelená nafta). Na základe prísnej legislatívy sa geneticky modifikovaná repka v EÚ nepestuje.